Lietas Nr. C28333815
Lietas arhīva Nr. C-1038-16/5

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā, 2016.gada 20.aprīlī

Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesa tiesnese M.Šalta
ar sekretāri A.Brici,
piedaloties prasītājam /pers. A/
prasītāja juridiskās palīdzības sniedzējam zvērinātam advokātam G.Lācim,
atbildētājas pilnvarotajam pārstāvim V.Virzam,
izskatījusi atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. A/ prasībā pret SIA "Rīgas satiksme" par morālā kaitējuma piedziņu.

Aprakstošā daļa.

2015.gada 6.augustā /pers. A/ (turpmāk arī prasītājs) cēla tiesā prasību pret SIA "Rīgas satiksme" (turpmāk arī atbildētāja) par morālā kaitējuma piedziņu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2015.gada 17.jūnijā Rīgā, 21.maršruta autobusa pieturvietā "Zemitāna laukums" virzienā uz Imantu, prasītājs gaidījis 21.maršruta autobusu. Kad autobuss piestājis pieturvietā un atvēris durvis, prasītājs ar elektrisko palīgierīci uz riteņiem "Segway" (turpmāk tekstā Segway), piebraucis pie autobusa priekšējām durvīm un pamājis vadītājam, ka vēlas iekāpt autobusā pa speciāli nolaižamo slīpo grīdu.

Prasītājs sagatavojis uzrādīšanai savu 1.grupas invalīda apliecību, tomēr autobusa vadītājs aizvēris visas autobusa durvis, parādījis prasītājam nepieklājīgu žestu un aizbraucis. Prasītājs nolīdzis taksometru, ar kuru panācis autobusu tā galapunktā Imantā, kur nofotografējis autobusa valsts numurzīmi un autobusa vadītāju. Vadītājs arī autobusa galapunktā izrādījis necieņu pret prasītāju un nav atvainojies, no kā prasītājs secina, ka vadītājs ar tīšu un apzinātu rīcību veicis iepriekšminētās darbības, lai prasītāju pazemotu.

Prasītājs uzskata, ka kā 1.grupas invalīdam, viņam ir tiesības izmantot Rīgas pilsētas sabiedrisko transportu, jo tehniskais palīglīdzeklis, ko prasītājs izmanto pārvietošanās nolūkiem, atbilst normatīvo aktu prasībām.

Prasītājs norāda, ka šāda atbildētājas darbinieka rīcība ir pilnīgi neadekvāta un prasītāju kā sabiedrības locekli pazemo citu sabiedrības locekļu ieskatā, jo tas noticis sabiedriskā vietā un atbildētājas autobusa vadītāja rīcību redzēja daudz cilvēku, kā arī tas ir fiksēts tuvējās degvielas uzpildes stacijas videokamerās.

Prasītājs 2015.gada 25.jūnijā nosūtījis atbildētājai pretenziju, kurā izklāstījis notikušā apstākļus un lūdzis kompensēt zaudējumus un izmaksāt morālā kaitējuma kompensāciju, bet atbildētāja atbildējusi, ka tās darbinieka darbībās nav prettiesisku darbību.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1635., 1770., 1771., 1772., 1773., 1776., 1779. pantiem.

2015.gada 13.augustā tiesā saņemti prasības grozījumi, kuros norādīts, ka 2015.gada 11.augustā Rīgā, 41.maršruta autobusa pieturvietā "Nacionālais teātris" notikusi analoga situācija prasītājam vēloties iekāpt 41.maršruta autobusā virzienā uz Imantu.

Autobusa vadītājs pienācis pie prasītāja un krievu valodā teicis, lai prasītājs pats ieceļ tehnisko ierīci autobusā, uz ko prasītājs norādījis, ka Segway ir smags un prasītājs nevar to pacelt, tādēļ lūdz nolaist speciālo grīdu. Autobusa vadītājs aizgājis, aizvēris autobusa durvis un aizbraucis.

Prasītājs nolīdzis taksometru, panācis autobusu un nofotografējis to. Ar autobusa vadītāju bijusi asa vārdu apmaiņa krievu valodā un viņš nav nemēģinājis prasītājam izskaidrot savu rīcību vai atvainoties. No tā secināms, ka vadītājs ar tīšu, apzinātu rīcību veica iepriekšminētās darbības, lai prasītāju pazemotu.

2015.gada 23.septembrī tiesā saņemti atbildētājas paskaidrojumi, kuros norādīts, ka atbildētāja prasību neatzīst.

Prasītājs uzskata, ka atbilstoši Rīgas domes Noteikumiem Nr.165 personas ar funkcionāliem traucējumiem drīkst pārvadāt tādus tehniskos palīglīdzekļus, ja to izmēru (garums, augstums, platums) summa pārsniedz 300 cm vai to garums pārsniedz 180 cm, ja to pieļauj sabiedriskā transportlīdzekļa tehniskās iespējas.

Atbildētāja paskaidro, ka sabiedriskā transporta pakalpojumi tiek organizēti saskaņā ar Rīgas domes un Rīgas pašvaldības SIA "Rīgas satiksme" 2011.gada 14.novembrī savstarpēji noslēgto Pasūtījuma līgumu par sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta maršrutu tīklā, kurā cita starpā noteikts, ka atbildētājai sabiedriskā transporta pakalpojumi jānodrošina normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Atbildētājai ir jānodrošina drošs, cilvēka dzīvībai, veselībai un personas mantai, pakalpojums, tostarp pielāgojot transportlīdzekļus, lai personām ar funkcionāliem traucējumiem atvieglotu iekļūšanu sabiedriskajā transportā un nodrošinātu šo personu pārvadāšanu.

Izpildot normatīvajos aktos noteikto, kā arī ņemot vērā 2009.gada 15.decembra Ministru kabineta noteikumu Nr.1474 "Tehnisko palīglīdzekļu noteikumi" 2.pielikumu, kurā uzskaitīti tehnisko palīglīdzekļu veidi atbildētāja ir veikusi pasākumus, lai personām ar funkcionāliem traucējumiem, kuras pārvietošanās vajadzībām izmanto tehniskos palīglīdzekļus, pēc iespējas nodrošinātu pieejamāku sabiedriskā transporta pakalpojumu.

Gravitamobīlis nav minēts Ministru kabineta noteikumu Nr.1472 2.pielikumā, kā tehniskais palīglīdzeklis.

Atbildētāja ir nodrošinājusi, ka sabiedrisko transporta pakalpojumi ir pieejami un ērti, to nodrošina normatīvo aktu prasībām atbilstoši transportlīdzekli, kuri pielāgoti personu ar funkcionāliem traucējumiem tehnisko palīglīdzekļu (ratiņkrēslu) pārvadāšanai, un speciāli apmācīts personāls, kurš spēj sniegt profesionālu palīdzību cilvēkiem ar invaliditāti un personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām.

Atbildētāja nevar nodrošināt iespēju pārvadāt gravitamobīli, jo to nepieļauj sabiedriskā transportlīdzekļa tehniskās iespējas; gravitamobīļa pārvadāšana var apdraudēt pasažieru vai sabiedriskā transportlīdzekļa vadītāja drošību vai veselību, kā arī normatīvie akti neuzliek šādu pienākumu.

Zaudējumu rašanos prasītājs pamato, ka bijis nepieciešams nolīgt taksometru, lai nofotografētu autobusa numuru.

Atbildētājas autobusi maršrutu tīklā brauc pēc noteikta saraksta, un informācijai par konkrēto autobusu un tā šoferi nav ierobežota pieejamība, līdz ar to nav nepieciešams izdot naudu par sekošanu autobusam, ja konkrētajā lietā šo informāciju var iegūt tieši no atbildētājas. Turklāt konkrētajā lietā tam nav nozīmes, vai prasītājs nav uzņemts vienā vai citā transporta līdzeklī, jo pats fotogrāfijas fakts nekādā veidā nepierāda to, ka tieši šajā autobusā

prasītājs nav uzņemts.

Atbildētāja nenoliedz, ka konkrētajā dienā un laikā maršrutā atradušies atbildētājas autobusi ar valsts Nr.EU2710 un Nr.EN9161, līdz ar to atbildētāja nav vainojama zaudējumu nodarīšanā un prasītājam nebija nepieciešams braukt uz autobusu galapunktu un fotografēt to.

Atbildētāja, organizējot un nodrošinot sabiedriskā transporta pakalpojumu, attiecībā pret prasītāju un pārējiem pasažieriem ir izpildījusi normatīvajos aktos noteiktās prasības.

Prasītājs tiesas sēdē prasību uzturēja uz prasības pieteikumā un prasības grozījumos norādītajiem apstākļiem un norādītajā apmērā. Papildus paskaidroja, ka Segway ir iespējams izslēgt, riteņi tiek bloķēti, stāvus stabili to nevar nolikt. Segway ir jātur, lai tas neapgāztos. Norādīja, ka morālā kaitējuma kompensācija sastāda 6000 *euro*, jo bija vairāki starpgadījumi ar autobusa šoferiem. Prasītājs tika morāli aizvainots, jo viss notika sabiedriskā vietā, vadītājs pielietoja invalīda diskrimināciju, aizvainoja prasītāju ar nepieklājīgo žestu. Ir autobusi, kuri uzņem prasītāju ar Segway, ir arī tādi, kuri neuzņem. Lūdza prasību apmierināt.

Atbildētājas pārstāvis tiesas sēdē prasību neatzina. Sniedza paskaidrojumus, kas izklāstīti rakstveidā iesniegtajos paskaidrojumos. Papildus paskaidroja, ka vadītājiem ir jārīkojas atbilstoši izstrādātajai instrukcijai par pasažieru uzņemšanu sabiedriskajā transportā. Segway braucamrīku nav iespējams droši pārvietot, jo to nevar nostiprināt, lai tas nekustētos. Turklāt, Ministru kabineta noteikumos Segway nav paredzēts kā pārvietošanās līdzeklis. Galvenais ir nodrošināt drošību sabiedriskajā transportā. Lūdza prasību noraidīt.

Motīvu daļa.

Uzklausījusi prasītāja un atbildētājas pārstāvja paskaidrojumus, pārbaudot lietā esošos rakstveida pierādījumus, tiesa atzīst, ka prasība par morālā kaitējuma piedziņu ir noraidāma šādu apsvērumu dēļ.

Civilprocesa likuma 93.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība. Savukārt Civilprocesa likuma 96.panta piektajā daļā ir noteikts, ka pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse.

Civillikuma 1635.panta pirmā daļa noteic, ka katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot. Saskaņā ar šā panta otro daļu ar morālo kaitējumu jāsaprot fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārumu. Atlīdzības apmēru par morālo kaitējumu nosaka tiesa pēc sava ieskata, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu un sekas.

Savukārt Civillikuma 1635.panta trešā daļa noteic, ka, ja šā panta otrajā daļā minētā neatļautā darbība izpaudusies kā noziedzīgs nodarījums pret personas dzīvību, veselību, tikumību, dzimumneaizskaramību, brīvību, godu, cieņu vai pret ģimeni, vai nepilngadīgo, pieņemams, ka cietušajam šādas darbības rezultātā ir nodarīts morālais kaitējums. Citos gadījumos morālais kaitējums cietušajam jāpierāda.

Lietā nav konstatēts, ka prasītājs būtu cietis noziedzīga nodarījuma, kura izdarīšanā atbildētāja būtu atzīta par vainīgu, rezultātā, līdz ar to morālā kaitējuma esamība prasītājam ir jāpierāda.

Tiesību doktrīnā atzīts, ka tiesību aizskāruma gadījumā atlīdzības pienākums iestājas, ja tiek konstatēta: 1) tiesību aizskārēja neattaisnojama darbība, kas attiecīgos gadījumos ietver arī novērtējumu no vainojamības viedokļa; 2) kaitējuma esamība; 3) cēloniskais sakars starp kaitējumu un neatļauto darbību *(sk. K.Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata.- Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 237.-238.lpp.)*.

Tātad prasītājam ir jāpierāda gan morālā kaitējuma esamību un atbildētājas prettiesiskā darbība, gan arī cēloniskais sakars starp morālo kaitējumu un neatļauto darbību.

Prasītājs cēlis prasību par morālā kaitējuma piedziņu no atbildētājas, kas viņam radies atbildētājas darbinieka rīcības rezultātā pēc notikumiem, kad atbildētājas darbinieks – autobusa vadītājs – neielaida prasītāju – invalīdu - autobusā ar elektrisko palīgierīci Segway.

Invaliditātes apliecība Nr.1145559 apliecina, ka prasītājs ir pirmās grupas invalīds.

Lietā nav strīda, ka prasītājs nav ielaists autobusā ar elektronisko palīgierīci Segway. Tā kā viens no morālā kaitējuma atlīdzības priekšnoteikumiem ir atbildētājas prettiesiskā darbība, ir jānoskaidro, vai atbildētājas darbiniekam bija pienākums uzņemt autobusā prasītāju ar elektronisko palīgierīci Segway, nolaižot iebraukšanai speciāli paredzēto grīdu.

Atbilstoši 2012.gada 28.augusta Ministru kabineta noteikumu Nr.599 "Sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanas un izmantošanas kārtība" 17.punktam, sabiedriskajam transportlīdzeklim jābūt pielāgotam normatīvajos aktos par transportlīdzekļu izgatavošanu noteiktajām tehniskajām prasībām, lai personām ar funkcionāliem traucējumiem, grūtniecēm un personām ar maziem bērniem (tai skaitā ar bērnu ratiņiem) atvieglotu iekļūšanu sabiedriskajā transportlīdzeklī un nodrošinātu šo personu pārvadāšanu. Noteikumu 62.punkts nosaka, ka sabiedriskajā transportlīdzeklī bez maksas drīkst pārvadāt kruķus, bērnu ratiņus, personu ar invaliditāti riteņkrēslus, kā arī bagāžu, kurai viens no šo noteikumu 59.punktā minētajiem bagāžas izmēriem pārsniedz noteikto izmēru (piemēram, saliekamā maksķere, slēpes, ragaviņas), ja sabiedriskā transportlīdzekļa tehniskās iespējas to pieļauj.

No minētajām tiesību normām izriet, ka atbildētājai ir jānodrošina personām ar kustību traucējumiem pieejams sabiedriskais transports, turklāt, atbildētāji ir jānodrošina šo personu pārvietošanās palīglīdzekļu uzņemšana sabiedriskajā transportā.

Interpretējot šīs tiesību normas, tiesa atzīst, ka tās nosaka ne tikai atbilstošu sabiedrisko transporta aprīkojumu, bet arī šo personu uzņemšanu sabiedriskajā transportā.

Saskaņā ar 2012.gada 28.februāra Rīgas domes saistošo noteikumu Nr.165 "Par Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta lietošanu" 29.4. un 29.5.punktu pasažierim aizliegts pārvadāt rokas bagāžu, kuras izmēru (garums, augstums, platums) summa pārsniedz 300 cm, bet sabiedriskajā transportlīdzeklī, kurā ir ne vairāk kā 16 pasažieru sēdvietas – 120 cm; rokas bagāžu, kuras garums pārsniedz 180 cm, bet sabiedriskajā transportlīdzeklī, kurā ir ne vairāk kā 16 pasažieru sēdvietas – 115 cm. Turklāt noteikumu 31.punkts nosaka, ka šo saistošo noteikumu 29.4. un 29.5.apakšpunktā noteiktie ierobežojumi neattiecas uz tehniskajiem palīglīdzekļiem personām ar funkcionāliem traucējumiem, gados veciem cilvēkiem un personām ar bērniem līdz 7 gadu vecumam, kas nodrošina to pārvietošanos, kā arī sporta inventāra vai mūzikas instrumenta pārvadāšanu, ja to pieļauj sabiedriskā transportlīdzekļa tehniskās iespējas.

Tādejādi, secināms, ka prasītājam ir tiesības pārvadāt pārvietošanās palīgierīces, kas pārsniedz sasitošo noteikumu noteiktos izmērus, ja to pieļauj sabiedriskā transportlīdzekļa tehniskās iespējas.

Kā izriet no Preču un pakalpojumu drošības likuma 1.panta un 2012.gada 28.augusta Ministru kabineta noteikumu Nr.599 "Sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanas un izmantošanas kārtība" 4.8.punkta, atbildētājai ir pienākums nodrošināt drošu, cilvēka dzīvībai, veselībai un personas mantai pakalpojumu sniegšanu. Savukārt pasažierim ir aizliegts pārvadāt tādu bagāžu, kas var apdraudēt pasažieru vai sabiedriskā transportlīdzekļa vadītāja drošību vai veselību vai būtiski ietekmēt pasažieru vai sabiedriskā transportlīdzekļa vadītāja ērtības un kura var traucēt sabiedriskā transportlīdzekļa ekspluatāciju vai bojāt sabiedriskā transportlīdzekļa aprīkojumu.

Kā norādīja atbildētāja, sabiedriskā transporta tehniskās iespējas nepieļauj nodrošināt Segway pārvadāšanu, jo to nav iespējams nostiprināt tā, lai neparedzētu situāciju gadījumā, piemēram, sabiedriskā transporta avārijas gadījumā vai straujas bremzēšanas rezultātā, tas neizkustētos un nepadraudētu gan tā pārvadātāja, gan pārējo sabiedriskā transporta lietotāju drošību. Atbildētājs sabiedriskie transporti nav aprīkoti ar drošības jostām, kas spētu nostiprināt Segway, lai tas neizkustētos. Turklāt, arī pats prasītājs tiesas sēdē norādīja, ka Segway ir iespējams tikai izslēgt kā rezultātā tā riteņi it kā

automātiski bloķējas, tomēr, prasītājam Segway ir jātur, lai tas neapgāztos.

2009.gada 15.decembra Ministru kabineta noteikumu Nr.1474 "Tehnisko palīglīdzekļu noteikumi" 2.pielikumā ir uzskaitīti Personīgie pārvietošanās palīglīdzekļi. Iepazīstoties ar šo pielikumu, tiesa konstatē, ka Segway nav pieskaitīts tehniskajiem pārvietošanās palīglīdzekļiem, kā arī tas neatbilst pielikumā norādītajiem palīglīdzekļiem.

No lietas materiāliem pievienotā 2016.gada 24.marta Fizikālās un rehabilitācijas medicīnas ārsta RSU profesora Aivara Vētra slēdziena redzams, ka profesors ir atzinis, ka elektriskais skuteris ir lietojams arī pārvadājot to sabiedriskajā transportlīdzeklī.

No slēdziena neizriet, ka profesors to būtu sagatavojis vērtējot normatīvos aktus par tehniskajiem pārvietošanās palīglīdzekļiem un sabiedriskā transportlīdzekļa lietošanas kārtību, turklāt, tiesa atzīst, ka fakts, ka prasītājam ir vieglāk pārvietoties ar Segway, uzreiz to neiekārto tehnisko palīglīdzekļu kategorijā, atbilstoši izstrādātajam normatīvajam regulējumam.

Turklāt, tiesa konstatē, ka prasītājs nav iesniedzis tiesai pierādījumus par Segway izmēriem, tā funkcijām, un tā nofiksēšanas iespējām, līdz ar to, tiesa nevar pārliecināties par tā atbilstību drošības noteikumiem.

Ievērojot iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka atbildētājai normatīvie akti neuzliek par pienākumu nodrošināt Segway pārvadāšanu kā tehnisko palīgierīci invalīdiem, turklāt Segway pārvadāšana var kaitēt sabiedriskā transporta lietotāju drošībai, jo to nav iespējams nofiksēt tā, lai tas neapgāztos, kā arī sabiedriskajā transportā nav paredzētas drošības jostas tā nofiksēšanai.

Tā kā sabiedriskā transporta vadītāji rīkojas atbilstoši normatīvajiem aktiem un atbildētājas sniegtajiem rīkojumiem un iekšējās kārtības noteikumiem, atzīstams, ka atbildētājas prettiesiskā rīcība šajā gadījumā nav konstatēta.

Tā kā tiesa ir atzinusi, ka nav izpildījies viens no morālā kaitējuma atlīdzības priekšnoteikumiem, nav nepieciešams vērtēt pārējos divus priekšnoteikumus, jo, lai atlīdzinātu morālo kaitējumu, ir nepaciešama visu trīs priekšnoteikumu iestāšanās.

Civillikuma 1770.pants nosaka, ka ar zaudējumu jāsaprot katrs mantiski novērtējams pametums. Atbilstoši Civillikuma 1775.pantam, zaudējumu atlīdzības prasības apmierināšanai ir nepieciešams pieradīt trīs priekšnoteikumus – tiesību aizskārēja vainojama prettiesiska un neattaisnojama darbība vai bezdarbība; zaudējumu esamība un cēloniskais sakars starp zaudējumiem un neatļauto darbību vai bezdarbību.

Prasītājs norāda, ka viņam ir radušies zaudējumi par taksometra nolīgšanu, lai nofotografētu autobusu un tā vadītāju, 31,27 *euro* apmērā.

Lietas materiāliem ir pievienoti čeki par taksometra nolīgšanu 2015.gada 17.jūnijā un 2015.gada 11.augustā, par kopēju summu 31,27 *euro*.

Čekos nav norādīta iekāpšanas un izkāpšanas vieta, kā arī nav norādīts nobrauktais maršruts, līdz ar to, čeki nepierāda, ka prasītājam ir radušies zaudējumi, braucot līdzi autobusam. Turklāt, kā norāda pats prasītājs savā prasības pieteikumā, viņš bija iegaumējis autobusa valsts numuru. Ievērojot atbildētājas norādīto, ka autobusa maršruti ir fiksēti sarakstos un ir ļoti vienkārši pārliecināties vai šāds autobuss konkrētajā dienā atradās konkrētajā maršrutā, šāda prasītāja rīcība nebija nepieciešama.

Tā pat, tiesa konkrētajā situācijā nesecina un arī prasītājs nav norādījis uz atbildētājas prettiesisko darbību vai bezdarbību, kā rezultātā prasītājam bija jāseko autobusam, lai to nofotografētu.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka prasītājs nav pierādījis savu prasījumu pamatotību atbilstoši Civilprocesa likuma 93.panta pirmajai daļai, līdz ar to prasība ir atzīstama par nepierādītu un ir noraidāma.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa nosaka, ka pusei, kuras labā ir taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ņemot vērā to ka, prasība ir noraidīta, tad samaksātie tiesas izdevumi nav atlīdzināmi.

Rezolutīvā daļa.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 190.-193.pantiem tiesa

n o s p r i e d a :

/pers. A/ prasību pret SIA "Rīgas satiksme" par morālā kaitējuma piedziņu noraidīt.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesā 20 (divdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesā.

Pilns spriedums sastādīts 2016.gada 20.aprīlī.

Tiesnese M.Šalta